

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

• F R A M K R I S T M E N N F R A M •

63 ÅRGANG

23. AUGUST 1951

A V I N N H O L D E T : NR.
KATOLISISMEN, SANNHETEN OG SAMFUNNET - FRA
VEKKELSESTILTIL TIL KATOLSK TRO - FRANKRIKE 29
VISER NYE VEIER INNENFOR KIRKEKUNSTEN -
MESSENS HISTORIE - I KIKKERTEN - VIKTIG KON-
GRESS I ROM - UNGDOMSLEDERSKOLEN I MARIE-
LUND - RIKHOLDIG UTENLANDSREPORTASJE. 30
NESTE NUMMER KOMMER 6. SEPTEMBER 1951.

VÅRE KIRKER

Gudstjenester på søn- og helligdager

OSLO

St. Olavs kirke, Akersv. 1.
Sokneprestkontoret, tlf. 41 41 61
(Prestegrd. og Biskopen 42 52 87).

Kl. 7: Stille messe.
Kl. 8.15: Fromesse m. preken.
Kl. 9.45: Low Mass. English Sermon.
Kl. 11: Høgmesse m. preken.

St. Hallvards kirke, Urtegt. 29.

Soknepresten, tlf. 68 08 68.
Kl. 8: Fromesse.
Kl. 10.30: Høgmesse m. preken.

St. Dominikus kirke, Neuberggt. 15.

Dominikanerne, tlf. 44 23 24.
Kl. 7.30: Fromesse.
Kl. 10.30: Høgmesse m. preken.

Jesu Hjerte kapell, Nyv. 17, Stabekk.

Soknepresten, tlf. 53 77 35.
Kl. 9.05: Fromesse.
Kl. 10.45: Høgmesse.

Grefsen kapell, Gladsveg 23.

Prestegården, tlf. 37 45 90.
Kl. 9.30: Høgmesse.

Vår Frue Villas kapell,

Montebello, Smestad.
Prestegården, tlf. 55 81 21.
Kl. 8.30: Høgmesse.

ARENDAL:

St. Franciskus kirke, Tyholmen.

Soknepresten, tlf. 2209.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.45: Høgmesse.

BERGEN:

St. Paul kirke, Christiesgt. 16.

Soknepresten, tlf. 15 410.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høgmesse.

DRAMMEN:

St. Laurentius kirke, Cappelens gt. 1.

Soknepresten, tlf. 2019.
Kl. 8.30: Fromesse. Kl. 10.30: Høgm.

FREDRIKSTAD:

St. Birgitta kirke.

Soknepresten, tlf. 1438.
Kl. 8.15: Ottesang. Kl. 10.30: Høgm.

HALDEN:

St. Peter kirke, Kr. V.s pl. 1.

Soknepresten, tlf. 1168.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høgmesse.

HAMAR:

St. Torfinn kirke, Torggt. 113.

Soknepresten, tlf. 1751.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 11: Høgmesse.

HAUGESUND:

St. Josef kirke, Haraldsgt.

Soknepresten, tlf. 3195.
Kl. 8.30: Fromesse. Kl. 11: Høgmesse.

HØNEFOSS:

St. Theresia kirke, Vesterntangen.

Soknepresten, tlf. 266.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høgmesse.

KRISTIANSAND S.:

St. Ansgar kirke, Kirkegt. 3.

Soknepresten, tlf. 4225.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høgmesse.

LILLESTRØM:

Ingen gudstjeneste denne måned.

PORSGRUNN:

Vor Frue kirke, Sverresgt.

Soknepresten, tlf. 644.
Kl. 7.45: Fromesse. Kl. 10.30: Høgm.

STAVANGER:

St. Svithun kirke, Dronningsgt. 8.

Soknepresten, tlf. 25534.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høgmesse.

SYLLING:

St. Hallvard kapell.

Presteboligen, tlf. 9028.
Kl. 9.30: Høgmesse.

TØNSBERG:

St. Olavs kapell.

Soknepresten, tlf. 2238.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høgmesse.

Liturgisk kalender:

SØNDAG 26. AUGUST: 15. søndag etter pinse. Ep. Gal. 5, 25—26; 6, 1—10. Ev. Luk. 7, 11—16. *Mandag:* Joseph Calasactius, bekj. *Tirsdag:* Augustinus, bisk., bekj., kirkelærer. *Onsdag:* Johannes Døperens halshugning. *Torsdag:* Rosa, jomfru. *Fredag:* Raymundus. *Lørdag:* Maria-lørdagsmesse.

SØNDAG 2. SEPTEMBER: 16. søndag etter pinse. Ep. Efes. 3, 12—21. Ev. Luk. 14, 1—11. *Mandag og Tirsdag:* Ferialdager. *Onsdag:* Laurentius Justinianus, bisk., bekj. *Torsdag og Fredag:* Ferialdager. *Lørdag:* Marias fødsel.

SØNDAG 9. SEPTEMBER: 17. søndag etter pinse.

MARIAKONGREGASJONEN, OSLO

Møte i St. Josephs kapell onsdag 5. september kl. 19.30. Deretter samvær i foreningslokalet. Felleskommunion søndag 2. september.

STYRET.

KATOLSK BOKNYTT

Fullstendige messetekster

La De merke til hvor mye nærmere kontakt med messen De fikk ved hjelp av det lille tfeksthefte til Marias opptagelse? Og hvor mye bedre De skjønnte dybden i messens sammenheng? Det vil bli sendt ut flere slike fullstendige messetekster. Men dessverre ikke gratis, slik som det var mulig ved denne første som var gitt som gave av en av våre søsterkongregasjoner. De fremtidige vil koste kr. 0,35 pr. stk. (kr. 0,30 ved kjøp av 50 eller flere). I første omgang er det planlagt 5 festmesser: Alle Helgen, Jul, Påske, Pinse og Kristi Legemsfest, og det går an å tegne abonnement på hele serien. Ellers selges messene også gjennom sokneprestene. Abonnement på serien kan tegnes ved innsendelse av kr. 1,75 på vår post-girokonto nr. 153 21. Angi på kupongen: Messetekster.

Katolsk opplysnings hefter

Det er et stadig behov for små opplysende hefter i apostolatets tjeneste, og mange er klagene over at de ikke finnes. Men for noen år siden startet St. Ansgars forlag i København en slik serie, og nå er det kommet en del. Det ser ut til at det skal komme flere i den nærmeste framtid. Her er de siste nye:

Et kort over livet av F. J. Sheed. 145 s. n. kr. 3,45. En klar og grei redegjørelse for den katolske tro, den fineste katekismus vi har sett.

Troens holdning av Elsebet Kieler. 16 s. N. kr. 1,15. Om ånden i katolsk trosliv, Kirkens sjel: livet i troen.

Guds moders rosenkrans av Romano Guardini. 64 s. N. kr. 2,30. En forklaring av rosenkransbønnen, som med Guardinis fine og sikre ord viser rosenkransens verdi.

Ved kjøp av 5 eller flere av Katolsk Oplysnings hefter gis 10 prosent rabatt.

Bruk dem i apostolatet. De er den hjelp vi har ventet lenge!

KATOLSK BOK- OG BLADSENTRAL
Akersveien 5, I — Oslo.

ST. OLAV

Redaktør:

Dr. theol. I. Hansteen Knudsen.

Telefon 42 37 43. Akersv. 5, Oslo.

Redaksjon og ekspedisjon:

Akersv. 5 I. Telefon 42 37 43.

St. Olavs eksp. og forlag: 9.30—16, unntatt mandag. Lørdag: 9.30—13. Utbetalinger kun tirsdag kl. 13—14.

Abonnementspris: Kr. 3.00 pr. kvartal, for utlandet + avisporto.

Abonnement tegnes i ekspedisjonen og på ethvert postkontor.

Annonser må være innsendt innen onsdag aften.

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT

63. ÅRGANG

23. AUGUST 1951

NR. 29-30

Katolisismen, sannheten og samfunnet

Av monsignore Ronald Knox

Disse tre ord gir uttrykk for ytre krefter som angår et menneskes liv og former det på tross av dets umiddelbare ønskemål.

Det kan se ut som om disse tre krefter eller de interesser som tjener dem, står i motsetning til hverandre. Det kan bestå en motsetning mellom sannhetens interesser og samfunnets interesser; vi vet at hele pressen i et land av og til unnlater å omtale en begivenhet, fordi det ikke finnes oppportunt å publisere den. I land hvor alt er underlagt statens kontroll, vet vi at også usanne meldinger sendes ut for å støtte opp under en bestemt politisk oppfatning. Slik var det med den ariske myten i Tyskland. Og religionen, og da i særdeleshet den katolske religion, angripes stadig på vegne av den ene eller den andre av dens to rivaler. Sier folk ikke at den katolske tros-lære står i strid med en fastslått sannhet, finner de lett ut at dens organisasjon og den kultur den bringer med seg er til skade for samfunnet. Det er av betydning å få brakt på det rene hvilken av disse to former for opposisjon som for øyeblikket er mest alvorlig. Det vil bli bestemmende for hvorledes vi bør legge an vår apologetikk. Bør vi legge hovedvekten på å få våre landsmenn til å tro at religionen og da i særdeleshet den katolske religion er en *nyttig* kraft i verden, selv om det skulle vise seg ikke å forholde seg slik? Eller bør vi konsentrere oss om å få dem til å innse at katolisismen er *sann*, og at samfunnet av den grunn enten det liker den eller ikke, har å regne med den?

Det er mulig jeg er for optimistisk, men det er mitt inntrykk at de som ikke er katolikker vil komme til å se på katolisismen, fordi de betrakter den som en sosial kraft, som noe beundringsverdig, ja til og med som noe misunnelsesverdig. Når jeg taler om ikke-katolikkens oppfatning, sikter jeg ikke til pressen eller den oppfatning som formes av det den byr sine lesere i ikke-katolske land. Holdningen overfor oss vil i mange år fremover komme til å

være den samme som i dag: man vil tolerere oss, men alltid underforstått at vi er en rase som er satt til side, omtrent som indianerne i sine reservasjoner på den andre siden av Atlanterhavet. Men det finnes en mer reflekterende type som ikke bygger på men som reagerer på disse overfladiske inntrykk, som er slik innstillet at den nok kan tenke seg muligheten av å nærme seg den religiøse sfære. Jeg tror at disse mer reflekterende mennesker vil komme til å betrakte oss med større respekt og vise våre synspunkter større oppmerksomhet nettopp av den grunn som hitil har bevirket, at de har sett på oss med mistanke: *at den katolske religion er en autoritetsreligion.*

Tro nå endelig ikke at jeg vil si at de i katolisismen vil finne det eneste mulige alternativ til kommunismen. Det finnes mange mulige alternativer til kommunismen som f. eks. buchmanismen, spiritualismen o.a. Nei, jeg håper de vil begynne å innse at både kommunismen og fascismen er forsøk på å tilføre samfunnet noe på kunstig måte som den katolske religion tilbyr seg å tilføre det på en naturlig måte: en oppfatning av rett og urett som vil gjøre det mulig å gi en moralsk vurdering av dets handlinger, en moralsk bevissthet dets avgjørelser kan prøves på.

Vår tid er åpenbart en tid uten disiplin. Det er ikke min hensikt å ta opp spørsmålet om vi er bedre eller dårligere enn tidligere generasjoner; men jeg tror at alle ærlige mennesker som er kommet opp i firtiårs alderen, vil medgi at vår tids ungdom viser en helt ekstraordinær mangel på respekt for tidligere slektledds konvensjoner og oppfatninger; den skryter likefrem av det. Dette opprør er ikke ungdommens naturlige opprør mot tiden; det er noe mer. *Det er ettervirkninger av den liberale epokes vantro.* Liberalerne mente at man kunne gå lett hen over den religiøse tro, at menneskene ville bli stadig bedre fordi de ville ha større glede av det, at det ville skje ut fra en moralsk kodeks som ikke hadde sin grunn i noe utenfor enkeltmenneskets egen samvittighet.

I dag er det ikke vanskelig å se at denne formodning var falsk. En ny generasjon har rettet den samme alvorlige kritikk mot fedrenes måte å leve på som fedrene rettet mot troen; fedrene ga avkall på troen, deres sønner reviderer de ti bud. Om vi er mer umoralske enn tidligere generasjoner, kan jeg ikke uttale meg om; men det ser ut som om vi har mindre respekt for de moralske bud. «Hvorfor skulle ikke også jeg?» er ropet fra vår tids ungdom; og de eldre har vanskelige for å imøtegå det. Vi vet at den liberale epokes tro at verden automatisk ville bli bedre og lykkeligere, var en illusjon. Tallet på selvmord øker, sinnssykdommene tiltar, skilsmisene blir stadig fler og ennå har vi ikke sett slutten på denne prosess.

En forutsetning for at mennesket skal føle seg vel er at det i siste instans har følelsen av å ha noe helt sikkert å holde seg til. For å kunne hvile må man ha fornemmelsen av at det finnes et fast punkt i tilværelsen som forblir uforanderlig, hva der enn måtte skje med verden. Det moderne menneske lider under følelsen av usikkerhet. Det er ikke underlig om det begynner å spørre seg selv, hva det i det hele tatt har å leve for. Hva er det større utenfor det selv som kan sanksjonere dets moralske vurderinger? Som har myndighet til å si at det ikke får gjøre hva det har lyst til? Hva er tilværelsens faste punkt?

I slike tider vender menneskets sinn seg uunngåelig med interesse, ja kanskje til og med med beundring, med misunnelse men også med lengsel mot et system som det katolske som hevder at det øver disiplin over den menneskelige samvittighets innfall og påfunn; at det gir en rettleiding for livsførselen som er forankret i overnaturlige sanksjoner. På tross av våre fienders profesjonelle bakvaskelser ser de at Den katolske kirke virkelig forbyr skilsmisse; at den virkelig hevder at et ekteskap som er inngått av fri vilje, er bindende til døden. Det er ikke sikkert at de godkjenner Kirkens avgjørelser; det er mulig de mener at den gir for få innrømmelser i enkelte tilfeller; men de hilser med glede at den har prinsipper, og ønsker at de kunne godta prinsipper likeså faste, men kanskje ikke så vidtrekkende som Kirkens. De ser at vi katolikker faktisk gir våre barn en moralsk oppdragelse, selv om også disse, når de vokser opp, kan miste sin selvrespekt, at Kirken har et program, et fast og konsekvent system for moralsk oppdragelse, og at den ikke nøyer seg med en uklar og vag appell, hva andre pedagoger i alminnelighet gjør. De erkjenner at den katolske oppfatning av medborgerskap som er så ulik andre, moderne oppfatninger, bygger på menneskets forhold til sin neste og ikke på ærbødighet for en opphøyet abstraksjon man kaller stat. Det er mulig at disse mennesker ikke liker vår kodeks, men de har i det minste erkjent at vi har en. Og de ønsker at de selv også hadde en. Det er sjelden vi møter folk som gjerne ville være katolikker eller som er interessert i katolisismen, som ikke gir oss disse komplimenter; som ikke viser at de verdsetter og respekterer Kirken som vokteren av et disiplinært system i en tid, når all disiplin synes truet av sammenbrudd.

Dette er hva jeg ønsket å fremholde om forholdet mellom katolisismen og samfunnet. Jeg tror vi vil oppdage at våre ikke-katolske medmennesker er mer interessert i katolsk kultur, mer tilbøyelig til å se på Kirken som noe en må regne med, mer innstillet på å lytte til hva den har å si, enn de var tidligere, iallfall de reflekterende blant dem.

Betyr dette at vi kan regne med store tilstrømninger av konvertitter? Før vi trekker en slik konklusjon, må vi nærmere betrakte forholdet mellom katolisismen og det moderne menneskes oppfatning av sannhet.

Det er mitt inntrykk at det moderne menneske er i ferd med å miste ikke bare smaken for men også evnen til å fatte abstrakt sannhet. Mens en nok kan regne med at det moderne gjennomsnittsmenneske som følge av dets reaksjon på vår tids sosiale forvirring vil føle seg tiltrukket av den katolske religion, ikke minst fordi det i den ser en vokter av en slags sosial orden, har jeg vanskelig for å forstå hvordan det vil kunne fatte og gripe den katolske religion, fordi dette forutsetter en intellektuell prosess det ikke lenger er rustet til. At det finnes en Gud, at Han kunngjør lover for oss, at mennesket har en sjel, en vilje, en evig skjebne — alle disse elementære religiøse idéer kommer til det moderne menneske som mulige, men tvilsomme formodninger. Den holdning det inntar til dem, er ikke lenger de eldre materialisters trossige fornektelse. Snarere kan den betegnes som åpent tvilende; meget kan sies til fordel for disse idéer, men kan de bevises? Og når vi forsøker å bevise dem, gjør vi ikke noe inntrykk, fordi det moderne menneske har glemt prinsippene for filosofisk bevisførsel. Hvorledes skal vi kunne overbevise folk som synes å ha mistet evnen til i det hele tatt å ha en overbevisning?

Det er det moderne menneskes sanne kjennetegn at det er tilfreds i sin tvil. Om vi ønsker å jevnføre vår tids oppfatning med gårdsdagens, må vi gå tilbake til det forrige århundre, til Ruskin's og Matthew Arnold's tid. Jeg tror det er riktig å si at kritikken av religionen den gang var dogmatisk og triumferende; de trodde at de hadde forklart tilværelsen uten å forutsette en Skaper, eller at de var i ferd med å gjøre det; at de kunne slå fast at mennesket nå hadde inntatt sin plass blant dyrene; at det var et produkt av sine omgivelser og at menneskets vilje var en illusjon; at den moralske orden var bestemt ikke av et eller annet overnaturlig mål, men av forholdet til samfunnsgodene.

Det ble gitt vårt århundre å oppdage at det vitenskapsmennene og sosiologene i det 19. århundre hadde gjort, ikke var å motbevise religionen, men å få folk til å tvile på de religiøse sannheter de hittil hadde trodd var urokkelige. Dette førte til at verden den gang med all dens rikdom og velvære ble fylt ikke av fornektelse, men av tvil. Voldsomheten i motsetningene døde hen, og man inngikk en stille overenskomst ikke å snakke for meget om religionen. De som var irreligiøse, var det fordi religionen ikke kunne bevises; de som var religiøse, var det fordi religionen ikke kunne motbevise.

Vår generasjon er vokset opp i en atmosfære som er helt fjern fra brytningene i den liberale epoke; den har godtatt en slags halvveis tro og synes å befinne seg vel ved det uten å undersøke selve grunnlaget.

Når det moderne gjennomsnittsmenneske setter seg ned for å undersøke hvor det egentlig befinner seg i åndelig henseende, oppdager det først at det ikke vet om det overhodet finnes noe slikt som en religiøs sannhet. Den fortøner seg for det som noe som mer har å gjøre med følelser og tradisjoner enn som noe som kan godtas på intellektuell basis. Og det første

som slår det som noe fremmed ved den katolske religion, er at den møter det med et gjennomtenkt system, med trosartikler, og oppfordrer det til å si at de er sanne. I alminnelighet føler det moderne menneskesinn ved sin første tilnærming til Kirken seg støtt, ikke så meget ved det Kirken krever at det skal tro, som ved at Kirken krever at det i det hele tatt skal tro.

Folk er faktisk forundret over at Den katolske kirke krever et slags intellektuelt samtykke, at den betrakter Guds eksistens som et faktum som kan bevises. Beviser du Guds eksistens ved en redelig, metafysisk prosess, tvinges du til å erkjenne visse ting om Gud: at Han er evig, at Han er absolutt, at Han er allmektig osv. Men om du ikke har noen som helst forestilling om Gud, bare at Han er noe uklart noe som du har et dunkelt minne om fra din barne-lærdom, noe du ber til med en slags instinktiv lojalitet fordi Han nok er den høyeste virkelighet du kan forestille deg, da er det jo ikke merkelig at din forestilling om Ham er i høyeste grad usikker. Er Han allmektig? Det er mulig det. Men så gjenstår vanskeligheten å forklare all den smerte og lidelse verden er fylt av; kanskje er Han likevel ikke allmektig, bare meget sterk. Er Han en personlig Gud? Jeg tror åa det. Men dette fører deg ut i alle slags filosofiske vanskeligheter; kanskje er det da bedre å tenke seg Ham som en ånd som finnes overalt i universet. En slik usikkerhet er ganske alminnelig i dag hos folk som åpent bekjenner at de tror på Gud.

Og vitenskapens profeter — jeg sier ikke vitenskapsmennene — forsømmer ikke å dra nytte av denne usikkerhet. De forsøker å gjøre den enda større, å få den til å rotfeste seg i oss. I stedet for som tidligere å proklamere høylydt at religion er nonsens, opererer de med forvirrende spekulasjoner i den hensikt å få folk til å tro at det ikke finnes noe slikt som filosofisk visshet. De forsøkte å få oss til å tro at det ikke eksisterte noe annet og ikke kunne eksistere noe annet enn millioner av små enheter som de kalte molekyler; nå vil de ikke at vi skal tro på dem lenger; i stedet viser de til en serie matematiske formler som vi ikke forstår noe av. De pleiet å si oss at transubstansiasjonen var umulig, fordi intet i virkeligheten undergår noen forandring; nå forteller de oss at den er umulig fordi alt ustanselig undergår forandringer. De hadde det travelt med å fornekte miraklene, fordi de brøt med naturens uforanderlige lover; nå er det ikke lenger sikker på at det finnes noe slikt som uforanderlige lover. Før forsikret de oss at menneskesinnet var det høyeste man kunne tenke seg i universet; i dag får vi høre at det bare består av en serie betingede reflekser. Og de ba oss inn-trengende ikke å bekymre oss om noe slikt som himmelen, fordi de nå var i ferd med å skape en slags himmel på jorden; i dag sier det at om vi bare venter lenge nok, er det mulig de vil være i stand til å gi oss en tålelig tilværelse her på jorden.

Dette er da det moderne sinn, det virkelig moderne sinn, vi ser oss stillet overfor. Et kuert, sønderknust vesen. Det er vår oppgave å overbevise det om at det eksisterer en overnaturlig verden, nettopp nå når det er i ferd med å miste troen på en naturlig verden.

Det var to ting man lovpriste og trodde man hadde vunnet fram til i den liberale epoke: sannhet og frihet. Fordi liberalerne misforsto Kirkens natur,

Messens fullstendige tekst

Det var en enestående opplevelse søndag den 19. august, da alle tilstedeværende ved messen kunne følge og ta del i gudstjenesten ved hjelp av en fullstendig og oversiktlig messetekst, latin-norsk, som fantes for hånden.

Betydningen av dette nye tiltak kan illustreres med følgende ord fra en artikkel om tidsmessig gudstjeneste:

«Hva er det som egentlig gjør at gudstjenesten for noen — eller for mange — føles lang? Er det fordi den tar for lang tid? I grunnen ikke. For de samme mennesker kan godt anvende like lang tid på andre åndelige ting uten at de synes det blir for langt. — Men hvorfor da? Mon ikke fordi gudstjenesten for dem er uforståelig og fremmed og derfor kjedelig? De opererer i grunnen ikke med et kvantitativt, men med et kvalitativt tidsbegrep, når de klager over at gudstjenesten er for lang. De sier «lang», men de mener «langweilig». Overfor dem hjelper ingen avkorkning. Selv en halv times gudstjeneste ville føles for lang for dem. Et kvalitativt spørsmål kan ikke løses kvantitativt.

Det vi må gjøre er å hjelpe dem til å forstå og kjenne og bli glad i gudstjenesten etter dens vesen og innhold, og etter dens enkelte deler og deres organiske sammenheng innbyrdes og med det hele kristenliv forøvrig, — hjelpe dem til å se gudstjenesten som livsform for gudslivet, og så hjelpe dem til selv å gå inn i denne livsform og leve sitt gudsliv i den.» (Rektor Peter Marstrander, i «Kirke og Kultur 6. 6. 49.)

Heftene som ble utdelt, er de første i en serie som foreløpig kommer til å omfatte kirkeårets største festdager som julenatt, påske, pinse, Kristi Legemsfest, Maria opptagelse, Allehelgen.

Bildene er av den unge nederlandske kunstner Harry Sterk.

G. V.

*

For dem som ønsker å abonnere på serien henvises til Katolsk Bok- og Bladsentrals annonse i nærværende nr.

historie og mål, fordømte de den både i sannhetens og frihetens navn. I dag frykter man friheten og fortviler man over sannheten. Det verden ønsker i stadig sterkere grad er en moralsk kodeks både for det offentlige og private liv, en kodeks som kan vise vei i livet. For så vidt er tiden inne for oss; for det er nøyaktig hva Den katolske kirke tilbyr menneskene. Men samtidig er våre medmennesker sunket ned i en tilstand av uvisshet og tvil; de tror ikke lenger på muligheten av å finne sannheten. Likevel er veien til det katolske fellesskap å si ja til sannheten. I går trodde de at de hadde funnet den; i dag savner de det redskap som er en forutsetning for at de skal kunne finne den. I går syntes Kirkens dør for lav for deres tårnhøye skikkelser; i dag når de ikke en gang opp til nøkkelhullet.

Dette er den pinlige situasjon det moderne menneske befinner seg i. Veien ut av den ligger i Guds hånd. Plikten til å få våre medmennesker til igjen å tørste etter Sannheten hviler tungt på oss katolikker. De har så vidt begynt å forstå at det er noe ved den katolske oppfatning av samfunnet. Dette betyr ikke så meget hverken for dem eller oss før vi kan få dem til å innse at alt vitner om at katolisismen er sannheten.

Fra vekkelsestelt til katolsk tro

Biskopen av Salt Lake City, Duane G. Hunt, forteller sin konversjonshistorie

(Her i sammendrag.)

Jeg ble født i Midt-Vesten, i hjertet av amerikansk protestantisme, i 80-årene. Mine foreldre ga meg et godt hjem. De var et eksempel på enkelt leveste og redelig tenkemåte. Uten å være fanatiske var de hengivne metodister og sto fast på de grunnleggende kristne prinsipper som nasjonen har bygget på og er blitt bevart ved.

Med min hånd i min mors ble jeg som barn ført inn i søndagsskolens mysterier. Mange minner fra de dager står levende for meg, fargelagt av bibelhistorier jeg hadde lært utenat og gjenfortalt og de trykksaker og litografier som hørte med til utstyret. Med årene ble jeg satt inn i den regulære gudstjeneste og et par år etter at jeg hadde rundet mitt første ti-år, ble jeg formelt «opptatt i kirken».

At det fantes noe slikt som en katolsk kirke hadde jeg naturligvis en svak anelse om. Min eneste kontakt med Den katolske kirke var min omgang med en katolsk familie som til alt held for meg var et meget godt eksempel. Likevel så jeg bort fra denne «unntagelse» og godtok uten videre den oppfatning av Kirken som var alminnelig blant mine kamerater og omgangsfeller. Katolikker var folk som befant seg lenger nede på den sosiale rangstige, laverestående og uvitende mennesker, som ble holdt i en slags fangenskap av det katolske presteskaps ondsinnede renker.

I ungdommelig overmot betraktet jeg Kirken som håpløst avlegs. Muligens fantes det lite å klandre i kristendommens første århundrer, tenkte jeg for meg selv, enn skjønt min uvitenhet om disse århundrer var grenseløs. Men senere kom Kirken til å ligge under for den verste form for korrupsjon, den falt i hendene på tyranniske, grusomme og despotiske ledere.

Med denne religiøse oppfatning ble jeg sendt til en god metodist-skole i hjertet av Iowa hvor det ble lagt stor vekt på å oppdra elevene til selvdisciplin. Jeg tror det var i løpet av mitt annet skoleår ved denne skole den første tvil gjorde seg gjeldende i en lønlig avkrok av mitt sinn. Opprinnelsen til denne forstyrrelse var «vekkelsen», som den gang og i mange år fremover var et karakteristisk trekk ved protestantismen i Midt-Vesten. Disse religiøse orgier som ofte gjentok seg, var det som fremkalte avsmak og meget snart vemmelse.

Etter som tiden gikk begynte andre trekk ved protestantismen å ærgre og irritere meg. For eksempel de lite gjennomtenkte, improviserte bønner og den opphissende praksis med «frivillige vitnesbyrd». Gudstjenestene og de ukentlige bønnemøter kom til å virke mer og mer støtende på meg. De improviserte bønnene syntes å ha som spesialitet å informere Gud om hva som gikk for seg, informasjoner Han sikkert ikke trengte. Og vitnesbyrdene om «hva Gud har gjort for meg» virket på meg som en makaber form for skryt.

Min beretning ville ikke bli fullstendig om jeg ikke også nevnte min reaksjon på den puritanismen som omgav meg. For det første var det de «tvilsomme fornøyelser» som

kortspill og dans. Jeg var oppdradd til å tro at det å ta del i disse fornøyelser var galt og ukristelig. Det var et samvittighetsspørsmål. Jeg var strengt rett-troende og tok min tro alvorlig. Likevel var det bare et spørsmål om tid til fordømmelsen av disse «tvilsomme fornøyelser» skulle bli ytterligere en grunn til at jeg opponerte mot puritanismen.

I samme kategori var min misbilligelse av den avvisende holdning til selv måteholden nytelse av tobakk og alkohol. Også dette ble betegnet som ukristelig. Jeg husker ennå at noen av mine omgangsfeller påsto at den vin som ble servert ved bryllupet i Kana og under Den siste nadverd bare var saft av grapefrukt. Leseren vil sikkert finne det helt utrolig at en slik oppfatning kunne bli gjort gjeldende. Ikke desto mindre ble den hevdet i fullt alvor, selv i akademiske kretser.

Som nybakt student reagerte jeg så sterkt mot alt dette at jeg ba om råd og veiledning. Mine lærere og metodistpredikantene var like vennlige, men de svar de ga, tilfredsstillet meg ikke. Men mitt ønske om å gjøre det som var passende og min trang til lojalitet overfor min åndelige arv, krevet av meg at jeg skulle gjøre mitt beste.

I denne tid befant jeg meg i dyp åndelig nød. Jeg fortsatte med å gå til gudstjeneste, men min holdning stivnet til foraktfull toleranse. Det eneste som trakk meg til guds-huset var den glede jeg hadde av å synge.

En stilling som lærer brakte meg til en liten kommune i Iowa hvor det fantes en katolsk kirke. Vel ikke av noen annen grunn enn at jeg var helt oppslukt av mitt problem, begynte jeg å lese katolsk apologetisk litteratur. Jeg minnes levende min reaksjon på kardinal Gibbons' «Våre fedres tro». Jeg tviler på om denne bok noen sinne er blitt lest av en mer overmodig leser. Bokens konklusjoner avviste jeg. Den katolske kirke var og forble usann. Ikke desto mindre fortsatte jeg å lese mer katolsk litteratur og ble på en helt udefinerbar måte påvirket.

Den katolske tankerekke foruroliget meg ved at den så klokt la kjensgjerning til kjensgjerning. Utgangspunktet var Kristi Guddom. Han hadde grunnlagt en kirke og konklusjonen var at en kirke som var grunnlagt av Ham aldri kunne gå til grunne eller ta feil med hensyn til læren. Om dette var kjensgjerninger, måtte Kirken være Kristi Kirke.

Alle de fanatiske anklager mot Kirken jeg hadde hørt, meldte seg med fornyet styrke. Kirken var Skjøgen, en bedrager, korrump, ja djevlesk. Jeg visste at jeg burde se på den med fiendskap, som en krenkelse av den menneskelige natur.

Jeg tror det var på dette tidspunkt jeg begynte å resonere i motsatt retning. Etter som Kirken a priori var usann, men jeg ikke kunne bevise at den ikke var grunnlagt av Kristus, fulgte at Kristus selv bare var et menneske, ja til og med et villedet menneske. Han kunne ikke ha vært guddommelig, for da ville ikke Hans Kirke ha kunnet ta feil, hva den jo åpenbart hadde gjort. Dette resonnement førte til at jeg kom til å fornekte Kristi

Guddom. Det brakte meg til å bryte med noe som jeg ennå ubevisst hadde ærbødighet for.

Jeg følte at jeg drev inn i skeptisisme og ateisme. Likevel fortsatte jeg med å overvære protestantiske gudstjenester. Jeg forsøkte å tvinge meg selv til å holde ut i et fortvilet håp om at det også fantes en frelse for meg.

*

Ærlighet tvang meg til slutt til å gå til roten av problemet. Jeg fortsatte mine studier. Logikken brakte meg enda en gang nær Den katolske kirke. Det ble klart for meg at jeg måtte tro på Kristus, men med noe som grenset til raseri, søkte jeg en vei som ville gjøre det mulig for meg ikke å tro på den Kirke Han hadde grunnlagt. Jeg søkte en behageligere middelvei, kristen men ikke katolsk.

Mine kamper pågikk i flere år mens jeg var lærer ved offentlige skoler i Iowa. Jeg husker at jeg gjennomtrålet bokhandlere i større byer etter anti-katolsk litteratur. Men den gjorde ikke noe inntrykk på meg.

Ved en annen anledning oppsøkte jeg metodistpredikanten og ba om å få synge med i hans sankor. Jeg ba ham sette meg til annet aktivt arbeide, slik at jeg kunne bli kvitt mine anfektelser. Han forsøkte og jeg kan helt ærlig si at også jeg gjorde mitt beste, men det var til ingen nytte.

Så befant jeg meg en sommer i en KFUM-leir ved Genfersjøen der fremtredende protestanter skulle tale og holde konferanser. Jeg oppsøkte flere og forela dem mitt problem med bønn om at de skulle vise meg hvordan jeg kunne «gå klar av Den katolske kirke». Noen var tålmodige og åpenbart interessert i min sinnstilstand. Andre var mer avvisende; en ba meg forsvinne.

*

Så ble jeg plutselig stillet overfor et spørsmål som fikk meg til å fare sammen: finnes det noe mellom den katolske religion og ateismen? Svaret var ikke til å komme fra. Jeg måtte innrømme at der ikke fantes noe mellom Kristus og kaos.

Jeg hadde vært feig. Hvorfor skulle jeg frykte Den katolske kirke? Om kjensgjerninger og logikk pekte i retning av den, om fornuften sa meg at Kirken var svaret, hvorfor skulle jeg vel da la utslitte og meningsløse fordommer stå i veien for meg? Jeg lovet meg selv at jeg skulle være absolutt ærlig mot meg selv, at jeg skulle se kjensgjerningene i øynene uten å vike tilbake for dem. I det øyeblikk jeg hadde fattet denne beslutning, forsvant tvilen. Som jeg senere forsto, var jeg begynt samarbeidet med Guds nåde.

*

Enda en gang tenkte jeg hele mitt problem igjennom.

Underviste Kristus meg ved direkte åpenbaring?

Det var ikke min erfaring.

Og om Han hadde valgt denne fremgangsmåte, måtte Han jo ha lært alle det samme. Men hvordan kunne da så mange mennesker av god vilje ha så forskjellig tro? Jeg forkastet den mulighet.

Lærte Han meg gjennom Bibelen?

Hvordan kunne jeg vite at Bibelen var Guds inspirerte ord til menneskene? Og hvordan kunne jeg lære å kjenne den virkelige mening i de mange omdiskuterte avsnitt? Der fantes jo mer enn 200 religiøse sekter som hevdet at deres spesielle utlegning var den riktige. Min sunne fornuft sa meg at Kristus måtte ha instituert en myndighet til å forklare Skriften for menneskene.

Hvorfor skulle jeg avvise muligheten av det tredje svar, selv om det førte direkte til Den katolske kirke? Hva

kunne den vel være annet enn ufeilbar? Om Han var i sannhet guddommelig og hadde valgt sine stedfortredere til å lære, regjere og helliggjøre i Sitt navn, kunne Han jo ikke annet enn gjøre dem delaktig i sin ufeilbarlighet. Jeg trengte ingen Bibel-steder til å underbygge påstanden om at Hans kirke var bygget på en klippe.

*

Men så ble det jo argumentert med at Kirken hadde vært utro mot sin guddommelige kallelse og hadde tatt feil noen gang i den tidlige Middelalder. (Ingen var enig om når disse feil var begått.) Derfor var det nødvendig med en reformasjon. Den gamle kirken måtte forkastes; det var nødvendig med en ny organisasjon som kunne føre kristendommen tilbake til dens opprinnelige renhet.

Utallige ganger hadde man sagt meg at jeg bare behøvd å lese Bibelen med mottagelig sinn for å bli klar over usannheten i den katolske lære. Men hvordan kunne den ikke-katolske bibelkritikk, spurte jeg meg selv, forklare skriftene mer nøyaktig enn Den katolske kirke? Kunne den forstå den greske grunntekst bedre? Eller Det gamle og Det nye testamente? Sto den nærmere apostolens tid? Hadde den bedre kjennskap til Kirkens første tid? Svarene besvarte seg selv. Og hvert eneste svar var til gunst for Den katolske kirke. Den hadde ikke brutt med fortiden, hva den ikke-katolske kritikk hadde gjort. Den hadde bevart forbindelsen ubrutt gjennom alle generasjoner tilbake til apostlene. Selv om en så bort fra den guddommelige beskyttelse mot falsk lære, hadde Kirken menneskelig og naturlig større forutsetninger til å definere troen.

Og la meg helt ærlig si at jo mer jeg tenkte over de læresetninger som var holdt opp for meg til skrekk og advarsel, desto mer fornuftige fant jeg dem. Jeg forsto at de ikke var sanne fordi jeg tilfeldigvis fant meg tiltalt av dem, men fordi de ble lært av Kirken. Min tanke ble konsentrert om Kristus og Hans Kirke. Om Han var guddommelig og om Han hadde grunnlagt en Kirke, ble konsekvensen at jeg måtte godta Kirkens lære fordi den var Kirkens. Og så tok jeg det skritt som mine refleksjoner gjennom tvil og mismot i seks år tvang meg til å ta. Høsten 1912 var jeg immatrikulert ved Det juridiske fakultet ved Universitetet i Chicago. Høsten dette år oppsøkte jeg den nærmeste katolske kirke, Apostelen Thomas' kirke. Jeg presenterte meg for presten som het Michael Shea og ba om å bli opptatt i Den katolske kirke, idet jeg erklærte meg villig til med glede å ta imot den undervisning som trengtes. Troen hadde jeg jo, og da gikk det hele lett. Min kamp var over.

*

Resten av min historie er kort fortalt. Våren 1913 ble jeg knyttet som lærer til Universitetet i Utah. Det var min plan å undervise der et eller to år for så å ta en høyere akademisk grad.

Men det gikk snart opp for meg at Gud hadde andre planer med meg. En dag sto det plutselig helt klart for meg at det eneste jeg virkelig interesserte meg for, var den katolske religion. Kanskje, sa jeg til meg selv, ville jeg ved å fremstille Kirkens lære korrekt, kunne vinne andre konvertitter for den.

Denne gang gjorde jeg ikke noe forsøk på å motstå Guds vilje. Etter å ha prøvet meg selv slik at jeg følte meg helt sikker i min sak, oppsøkte jeg biskopen av Salt Lake og ba om å bli mottatt som seminarist. Jeg ble sendt til St. Patrick's seminar i Menlo i California, der jeg studerte hos sulpicianerne. Jeg ble presteviet i juni 1920 for å virke i bispedømmet Salt Lake.

Frankrike viser nye ve

Paa den franske udstilling forrige aar i København saa vi blandt de udstillede vævninger to, som havde religiøst motiv: *Dom Roberts* fremstilling af Vorherre, iført hvidt skæg, stort forklæde og med opsmøgede ærmer, i færd med at lægge sidste haand paa skabelsen af Adam — og *Lurcats* pragtfulde vævede «apokalypse».

Det var ikke blot et lune hos to kunstnere at vælge religiøse emner. Der er faktisk i Frankrig siden begyndelsen af dette århundrede sket en stor fornyelse af kirkekunsten, som netop i de sidste aar har givet sig særdeles interessante udtryk. Det fremgaar klart af en stor udstilling af kirkekunst i det 19. og 20. århundrede, som nylig har fundet sted i Musée d'art moderne i Paris.

Pionererne for en virkelig ædel kirkekunst til afløsning af forrige tiders sødladne sager var i Frankrig *Maurice Denis* og *Georges Desvallieres* (som er død for nylig). hvis beste værker er fra 1900 og fremefter.

Saa fulgte kubismen og surrealismen og den abstrakte kunst i det hele taget. Ingen af dem har dog hidtil kunnet siges at være taget i brug af kirkekunsten, saa lidt som den egentlig moderne kunst i det hele taget. Men her er ved at ske noget helt nyt i Frankrig.

Et par af Kirkens egne folk har gjort en stor indsats for at vække de kristnes forståelse for den moderne kunst, dominikanerne *Régamey* og *Couturier*, og abbe *Morel*, der har holdt mange ildnende foredrag om *Picasso*. Det er da ogsaa et dominikanerkapel i landsbyen *Vence*, der har

haft mod til at bede *Matisse* udforme og tilrettelægge hele udsmykningen. Det indre bliver i hvide fliser med tegninger i sort streg og glaser i lysegrønt, citrongult og ultramarin. Naar det bliver færdigt, vil det uden tvivl blive ivrigt besøgt af alle, der er interessert i moderne kirkekunst.

Et andet forsøg er paa sin vis endnu mere interessant, fordi det her drejer sig om anvendelse af «non-figurativ», dvs. abstrakt kunst. Det er i en lille landsbykirke i *Brezeux*, i *Jurabjergene*. Her har en anden af de store moderne kunstnere, *Manessier*, udført en række glasmosaikker, som blot er et spil mellem linjer og farver, uden at forestille noget bestemt, men naturligvis med det formaal at være en inspiration for de kirkesøgende. Der er altsaa trods alt et religiøst indhold i billederne, men af symbolsk art, f. eks. naar kunstneren ved bestemte kombinationer søger at give indtryk af de gamle kristne dyder: fattigdom og kyskhed.

Det bemærkelsesværdige er, at landsbyens beboere virkelig har kunnet goutere de abstrakte kirkeruder, de forstaar at glæde sig over farverne og lade sig paavirke af deres klange.

I kirken i *Assy* er det en hel række af Frankrigs mest berømte kunstnere, som har medvirket til udsmykningen, og paa den førnævnte udstilling kan man se nogle af deres værker, bl. a. *Apokalypsen* af *Lurcat*. *Lurcat* opfatter sin vævekunst som en slags poesi, en leg med symboler. Billedhuggeren *Jean Lipchitz* har et udkast til en *madonnafigur*, som maaske vil være lovlig abstrakt for de fleste. Han skal desuden lave døbefonten. Blandt de andre, der har bidraget til *Assykirken*, er ogsaa *Bonnard*, *Braque*, *Fernand Léger* (mosaikken), og naturligvis *Georges Rouault*, som maaske er den mest ægte religiøse af dem alle, idet hele hans meget personlige kunst har vært sterkt religiøst inspireret, siden han som ung maler lærte *Léon Bloy* at kende og blev betaget af hans profetiske patos. Han og *Bazaine* og *Brianchon* laver kirkeruderne. I *Dominikanerklosteret Le Saulchoir*, vel kjent blandt norske katoliker og ogsaa besøgt af danske protestanter. lige udenfor Paris, er det *Henri Laurens* og *Manessier* der har leveret skulptur og vævning.

Endvidere kan man paa udstillingen se værker af *Gromaire*, *Goerg*, *Desnoyer*, *Gischia*, *Bazaine*. Kritikerne har især fremhevet to smukke fremstillinger af Kristus, af *Zadkine* og af den unge lovende *Bernard Buffet*. *Raymond Cogniat* fra bladet «*Les Arts*» har udtrykt sin beundring for den dristighed, hvormed udstillingens arrangører har samlet saa mange karakteristiske værker. Han bemær-

er innenfor kirkekunsten

ker, at i mange tilfælde naar de en saadan grad af mystisk dybde, at den religiøse inspiration synes at falde sammen med den poetiske. Det gælder bl. a. maleren *Chagall*, der næsten interesserer sig mere for de mystiske skygge- og lysvirkninger omkring det religiøse emne end for selve emnet — glorien fanger ham mere end helgenen!

Cogniat understreger det enhedspræg, som netop fællesskabet i den religiøse følelse giver udstillingen, trods de hver for sig saa forskellige kunstner temperament. Og den fører virkelig bevis for, at det er mulig for kirkekunsten at indoptage ogsaa de moderne kunstretninger.

En anden fransk kunstkritiker, *Henri Lemaître*, har understreget, hvor stor betydning disse eksperimenter har for kirkekunstens fremtid overhovedet, og ogsaa for den moderne kunst selv. Hvis en forsoning og for-

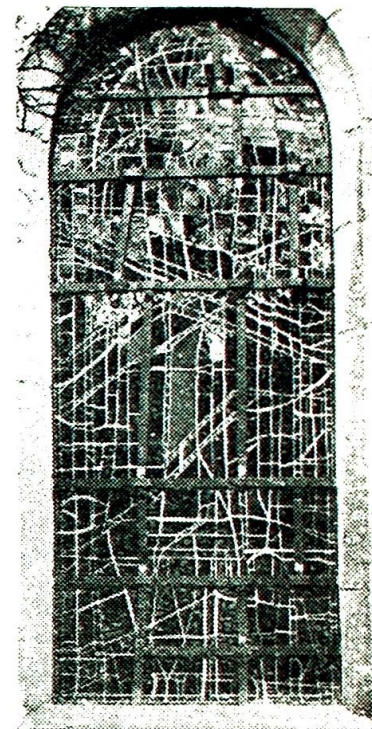

ILLUSTRASJONENE:

S. 216. *Chagali: Kristus paa korset.*

S. 217 nederst. *Chagali: Moses modtager lovens tavler. Kapellet i Vence.*

S. 217 øverst t. b. *Manessier: Abstrakt religiøs glasmosaikrude til kirken i Brézoux.*

ening virkelig kan finde sted, vil det kunne give anledning til en frugtbar vækst baade for kirkekunsten og for selve den moderne, ja ogsaa den abstrakte kunst.

Katolsk akademikermøte i Finland 27. juli til 5. august

De katolske akademikerorganisasjoner i Norden har i år hatt sitt 4. sommermøte, denne gang på Abolands Folkhøgskola i Pargas i Finland. Møtet ble arrangert av Academicum Catholicum i Finland, og det var i sannhet et arrangement som våre finske venner har all ære av. Deltagernes antall var ca. 45. Herav var dessverre bare to fra Norge, men disse to er begge meget glade fordi de fikk være med.

Som kongressens hovedtema var valgt et rent religiøst emne, nemlig Jesu ord: «Vær da fullkomne likesom eders himmelske Fader er fullkommen» (Matt. v. 48). Emnet ble belyst ved foredrag om kontemplasjonen ved pater Paillard, O. P., *askesen* ved pater Roos, S. J., *liturgien* ved Dom Baron, O. S. B., *caritas* ved Ebba Friis-Hansen og ved dr. Nygrens oversettelse av Katharina av Sienas dialog med Jesus om fullkommenheten. Siste dag sammenfattet pater Veenker noen av de tanker som var blitt fremsatt, i et foredrag som han valgte å kalle Kristus.

Dette program kunne kanskje høres ut til å ha krevd større åndelig anspenning og mere fordypelse enn et kort sommermøte gir muligheter for, men dagsordenen ga så god plass til fritid for den enkelte at man fikk ro til å tenke over det en hadde hørt. Dessuten fikk man rikelig anledning til å koble av ved utflukter i skjærgården og ved sammenkomster om kvelden.

Kongressen ble avsluttet med en pilgrimsferd til St. Henriksholmen i Kjulo träsk. Dette var den første pilgrimsferd etter reformasjonen som ble foretatt til Finnlands gamle valfartssted.

To deltagere.

Messens historie

Av dr. theol. Gerard Vranken

Historisk forskning behøver slett ikke alltid å være et sterilt kildestudium uten kontakt med og uten nytte for aktuelle behov. Innsbrucker-professoren Josef Andreas Jungmann S. J., har allerede i tidligere publikasjoner benyttet sine historiske fakta om liturgiens utvikling til en frimodig kritikk mot mange någjeldende former og til nokså «revolusjonære» forslag for forkynnelsen og sjelesorgen. Allerede titler som «Die Frohbotschaft und unsere Glaubensverkündigung» (1936) og «Gewordene Liturgie» (1941) røper litt av denne tendens.

I 1949 kom så hans store verk om messens historie: «MISSARUM SOLLEMNIA, eine genetische Erklärung der römischen Messe», 2 Bd. Herder, Wien. Selv om bokens vitenskapelige grundighet — den har vel 1200 sider, derav over 50 med registre, og mange sider med mer anmerkninger i petit-trykk enn lesetekst! — kanskje skremmer dem som ikke er fagfolk på området, så viser det seg at forfatterens glimrende og lettteste fremstilling gjør stoffet ikke bare fordøyelig, men i mange avsnitt rett og slett spennende også for langt videre kretser.

Siden reformasjonen forvandlet kristendommen fra en nattverdsreligion til en prekenreligion mener mange at messen egentlig er en pavelig, middelaldersk oppfinnelse. Motbevis mot denne gamle fordom finner man i verkets første del: «Die Gestalt der Messe im Wandel der Jahrhunderte», der forfatteren gir et generelt overblikk over messens utvikling.

Han behandler *Bibelens* vitnesbyrd om messens innstiftelse (Matt. 26, 26—29; Mark. 14, 22—25; Luk. 22, 15—20) og feiring hos de første kristne (Ap.gj. 2, 42 og 46; 20, 7—11; 1. Kor. 11, 17—34).

Den eldste messebønn som vi kjenner, finnes i verket «*Didachè*» fra slutten av det 1. århundre (kap. 9—10; 14). Teksten finnes i «Bønnebok for katolske kristne» Oslo 1944, s. 231—232.

En temmelig fullstendig beskrivelse av messens ritual gir martyren *Justinus* (død 167) i sin bok «*Apologia*» (kap. 65—67). Man skjelder allerede hoveddelene: Messens *forberedende* del med bønner og lesninger — messens *hoveddel* med offergavenes beredning, forvandling, utdeling.

Omkring året 220 finner vi en fullstendig tekst av messens «*Canon*» (uforanderlig hoveddel) i «Den apostoliske overlevering» av St. Hippolytus fra Rom (død 235). Den innledende vekselbønn lyder ordrett som den dag i dag: *Dominus vobiscum*: Herren være med dere. — Og med din ånd. *Sursum corda*: Løft deres hjerter. — Vi har løftet dem til Herren» osv. Så følger den høytidelige takkebønn (prefasjon) og innstiftelsesordene.

Likeså viktig som disse opplysninger om messens oldkristelige opprinnelse, er beskrivelsen av ritualets senere utvikling gjennom århundrene. At reformatorene reagerte så voldsomt mot messen, finner vel for en god del sin forklaring i de misbruk som i den sene middelalder hadde sneket seg inn i messens praksis, f. e. i forbindelse med privatmessenes hyppighet, stipendia, og andre mindre ideale utviklinger og overtroisk omgang med den hellige handling. Jungmanns objektive fremstilling av disse mørke sider i messens

historie er et verdifullt bidrag til en rettfærdig vurdering av reformasjonens årsaker og til en ærlig ekuimenisk forståelse.

Av fundamental betydning i messens utvikling er den kjensgjerning at messens feiring i dens ytre former mer og mer var blitt et klerikalt anliggende, utelukkende prestenes handling. Dette får en spesiell belysning i bokens annen hoveddel: «*Wesen und Gestalt der Messe in der Christlichen Gemeinschaft*». Fellesskapsidéen trer tydeligst fram i oldtiden da hele menigheten, prestene og legfolket, samles i én messe rundt den forrettende biskop. Senere utvikler presbytermessens seg, (enkelte prester forretter, hvis det er behov for det, på andre steder og tider enn for den biskoppelige hovedgudstjeneste) og ennå senere de stille «privat»-messer (hver prest kan lese messe hver dag, uansett menighetens sjelesørgerlige behov). De troendes aktive deltagelse i messens dramatiske ritual reduseres da etter hvert til passivt overvær. Men i det 20. århundre oppstår den «*liturgiske bevegelse*» som retter på individualismens og pietismens ensidigheter og går inn for en sunn, objektiv fromhet i en levende og aktiv samfunnsbevissthet.

Det er ikke tilfeldig at liturgiens pionér, pave *Pius X* som i år ble saligkåret — jfr. «*St. Olav*» 7. juni 1951, s. 154 og 157 — som første store regjeringshandling utsendte i 1903 sitt «*Motu proprio*» der han skriver om liturgien: «I Guds hus kommer de troende sammen for å øse den sanne kristne ånd fra den første og nødvendige kilde, d. e. fra den aktive deltagelse i de hellige mysterier og i Kirkens offisielle høytidelige bønner.»

Pave *Pius XII* setter kronen på den liturgiske bevegelses velgjørende virksomhet med sin store ensykliska «*Mediator Dei*» (1947) og med to praktiske, inngrepene reformer: den nye oversettelse av Davids salmer til bruk i breviaret (1945) og gjeninnføringen av den gamle påskenattliturgi (1951).

Nyordningen av påskenattliturgien gjelder ikke bare dens spesielle ritual og tidspunkt, men innebærer flere viktige *prinsipielle* liturgiske reformer:

1) Hver gang når presten har innledet en bønn med «*Oremus*: La oss be», innbyr diakonen: «*Flectamus genua* — La oss knele ned!» Så skal alle knele i *stille bønn*, inntil subdiakonen synger: «*Levate* — Reis dere». Deretter synger presten kirkebønnen for liksom å sammenfatte og bekrefte de enkeltes tanker og anliggender. Hittil var bare en kort knebøyning med ett kne foreskrevet, uten stille pause. Når paven gjeninnfører den gamle skikk for påskenatten, må dette vel betraktes som opptakt til en *generell* nyordning for hele kirkeåret. Dersom presten forretter uten assistenter, måtte han da selv synge ordene «*Flectamus.....*» eller uten denne formelle oppfordring straks etter «*Oremus*» knele ned til stille bønn.

2) Når assistentene synger bibellesningene (i påskenatten er det de såkalte «profetier»), skal nå den forrettende prest sette seg for å høre på, og ikke selv lese dem. Dette svarer til den gamle ordning, mens man senere — i tider med svinnende sosialfølelse! — innførte at den forrettende biskop eller prest selv må lese alle de tekster som assisterende prester, diakoner eller koret synger. Ennå senere har man for alle «tomme pauser», når presten ikke var «beskjef-tiget» ved alteret, lagt inn en del private andaktsbønner («*apologier*») som han alene eller med assi-

7 kikkerten.

Liguori på Centralteatret . . . !

Jeg sitter i Centralteatret en kveld og ser Karl Ludvig Bugges lystspill «Det kunne vært deg». Stykket handler om ekteskapsbrudd, og problemet er om man i alle tilfelle skal si sannheten om denslags. Det bringer uvilkårlig tanken inn på en artikkel av professor Hallesby i diskusjonen om jesuittenes adgang til Norge. Professoren hevder i denne artikkel at jesuittenes morallære er «en dødelig fare for staten, ja for alt samliv mellom mennesker», fordi parolen om det indre forbehold, den såkalte *reservatio mentalis*, betyr en fullstendig utsettelse av det moralske grunnbud om at vi skal tale sant. Professorens anfører så følgende eksempel:

«Fru Anna har begått ekteskapsbrudd. Da hennes mann spør henne om dette, svarer hun: — Jeg har ikke brutt ekteskapet. — Etter en tid spør mannen henne på nytt. Da svarer hun: — Jeg er ikke skyldig i denne forbrytelse. — Mannen spør så tredje gang. Da svarer hun: — Jeg har ikke begått denne forbrytelse. — Og nå sier jesuittenes morallære: I alle disse tre tilfelle må fru Anna frikjennes for løgn: Første gang fordi ekteskapet etter katolsk lære er uoppløselig, følgelig har hun ikke «brutt» det. Annen gang fordi hun i mellomtiden hadde skriftet og fått absolusjon, og var derfor ikke lenger «skyldig». Tredje gang fordi hun underforstår: — Jeg har ikke begått noe ekteskapsbrudd som jeg må åpenbare for deg.» —

Eksemplet er hentet fra den katolske kirkelærer Liguoris verk «Theologia moralis», som utkom i 1945. (Senero sier Hallesby at Liguori riktignok ikke tilhørte jesuitterordenen, men det er en sak for seg, som ikke har noe med det foreliggende problem å gjøre.)

I sitt lette lystspill behandler Bugge nøyaktig det problem som berøres i Hallesbys eksempel, og lystspillforfatteren kommer til det samme resultat som den katolske morallærer: Det er ikke nødvendig, ønskelig eller endog mulig i alle situasjoner å si den fulle og hele sannhet. Nu tar Bugge ikke fullt så høytidelig på problemet som Hallesby, og stykkets moral kan nærmest uttrykkes slik: Hva folk ikke vet, det har de heller ikke vondt av.

Det er naturligvis en tvilsom lære, hvis man skal betrakte den som moralsk norm; men det har vel neppe vært Bugges mening. Han har formentlig villet si at

stentene ber mens koret eller menigheten synger. Noen av disse bønnen er blitt stående i våre nåværende messetekster, f. e. trinnbønnen (som i den nye påskentemse derfor er sløffet!), ofringsbønnene før «Orate fratres», bønne «Placeat» mellom «Ite missa est» og velsignelsen.

I Jungmanns tredje og fjerde del: «Die Messe in ihrem rituellen Verlauf (Vormesse — Opfermesse)» finner man de historiske fakta som begrunner og forklarer disse pavelige nyordninger (som først er publisert etter Jungmanns bok).

Til slutt vil jeg fremheve det interessante historiske materiale om valget av *lesningene* i messens forberedende del. Her i landet har man jo i den lutherske kirke siden 1886 to andre epistel- og evangelierekker ved siden av den gamle fra før reformasjonen. Og blant forslagene til revisjon av den lutherske høymesse er redusering av skriftlesningene til én.

dette med den absolutte ærlighet i tide og utide ikke bare er av det gode, og at en liten nødløgn i visse, ganske spesielle situasjoner ikke bare er uunngåelig, men endog forsvarlig.

Har nå forfatteren gått i skole hos jesuittene, som angivelig lærer det samme? Det er lite sannsynlig. Nødløgnen er sikkert like gammel som språket, og nåtidsmennesker behøver strengt tatt ikke jesuittene som læremestere i denslags. For så vidt betyr de neppe noen alvorlig samfunnsfare. Da er Karl Ludvig Bugges lette lystspill sikkert langt farligere, — hvis man tar det alvorlig, sier Aftenpostens *Syver*.

Viktig kongress i Rom

Ifølge en artikkel i «L'Osservatore Romano» vil det ut på høsten bli arrangert en kongress i Rom der framtrepende teologer vil studere det materiale som foreligger omkring dogmeerklæringen om Marias opptagelse i himmelen, med henblikk på å utrydde en rekke misforståelser som er oppstått på det eku-meniske plan.

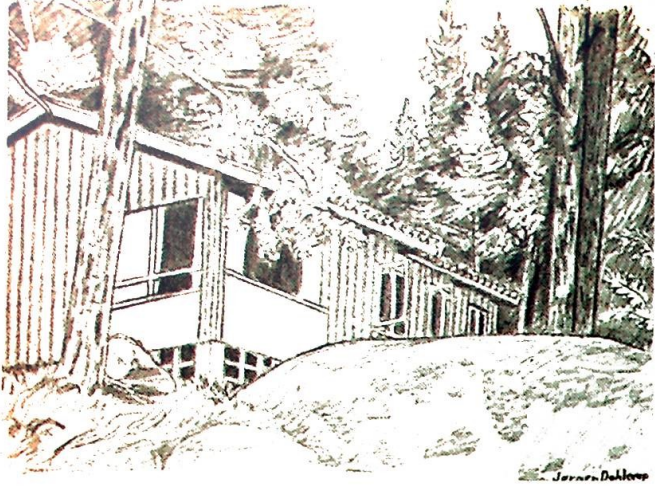
Artikkelen sto på lederplass i Vatikaner-organet for 13. august og var forfattet av pater Carlo Balic, rektor for det kjente fransiscaner-atheneum «Antoniano» i Rom og medlem av Det hellige officium, kongregasjonen som bl. a. overvåker Kirkens tros- og morallære. «Kongressen vil bli holdt», sier pater Balic, «for at en kan gjennomgå og vurdere kritisk hva katolske, protestantiske og ortodokse forfattere har skrevet» om spørsmål reist i forbindelse med dogmeerklæringen om Marias opptagelse i himmelen. Som kjent innebærer dette dogmet — som er trosartikkel for alle katolikker — at jomfru Maria ble opptatt til himmelen med legeme og sjel ved slutten av sitt jordiske liv.

«Et slikt kritisk studium vil være meget opprett,» heter det, «og vil bl. a. vise at handlingen som Kristi stedfortreder utførte, har fremkalt ny interesse for en rekke spørsmål vedrørende selve dogmenes vesen og deres utvikling, samt — som en naturlig følge herav — betimeligheten av den pavelige avgjørelse.»

«Våre i troen adskilte brødre betrakter denne dogmeerklæringen som en vilkårlig handling av Paven,» sier pater Balic. «De ser derved bort fra det faktum at den sannheten Paven proklamerte var Kristi kirkes felleseie allerede før Photius (Patriark av Konstantinopel i 9. årh.), Martin Luther og Henrik VIII. brøt med Moderkirken.»

Angrep fra protestantisk hold er derfor grunnløse, mener han. Både de protestantiske og ortodokse kirker medgir jo likesom Den katolske kirke, bistanden fra Den hellige ånd, den primære og grunnleggende faktor som har valgt ut og ledet (katolske) teologer i deres utforskinger av og belæringer om innholdet av Den hellige skrift og Tradisjonen.

Med andre ord, Den katolske kirke kan på grunn av Den hellige ånds bistand ikke ta feil, og er derfor ufeilbar i spørsmål som angår troen. «Hvis derfor de atskilte kirkesamfunn i den katolske lære om dogmenes utvikling under Den hellige ånds veiledning, finner de logiske utledninger og følgeslutninger til sin egen lære om Den hellige ånd, da kan de på den annen side ikke ha noen som helst grunn til å beklage seg over pavelig ufeilbarhet som den nå manifesterte seg i Assumptions-dogmet,» konkluderer pater Balic.

En av de inn-
tatte byttene. —
Tegnet for «St.
Olav» av Jørgen
Dablerup.

Den nordiske Ungdomslederskolen 1951

«For vårt hele ungdomsvirke, er å samles om vår Kirke!»
(Fra Jorulf Storbekkenes «Prolog til Lederskolen».)

Nordens Unge Katolikker, som omslutter de skandinaviske ungdomsforbund, holdt i dagene 5.—12. august sitt 4. lederkursus på Marielund, det svenske Apostoliske Vikariats eiendom på Mälarsjöarna utenfor Stockholm. Skolens oppgave er som kjent å forberede en elite av vår katolske ungdom til å ta hånd om det teoretiske og praktiske arbeid innen rekkene av den stadig voksende skare av unge nordiske katolikker, hver på sitt hjemsted. Det er — som den svenske ungdomslederen, Gerhard Bungerfeldt uttrykte det etter fjorårets lederskole ved Æm-kloster i Danmark — «en dyrebare tid som av naturlige grunner må utnyttes til brystepunktet». Kunnskapsstoffet er ikke det betydningsfulleste, sa han. Skolen vil tvinge de unge til ettertanke innenfor Ævangeliets totale krav på hele mennesket, vil vekke en uro som bare kan stilles ved et fordypet Gudsforhold. Den vil la alle, elever som lærere, riktig rystes av bevisstheten om at apostolatet som ungdomsledere gjelder unge sjelers liv eller død — foreningsteknikk og lignende får bare være *midler*. «Vi skal gå fra skolen ikke bare med nye vennskapsbånd, gode forsetter, oppmuntret av hverandre og kjent med hverandres forhold og problemer, men også med et klart blikk for det vesentlige: At vi selv må gi oss over i Guds vold på et helt annet vis enn tidligere dersom vi skal kunne vekke våre kameraters lengsel etter å leve nærmere Kirken.» Det ville være uforutsvarlig å vente at alle deltagerne skulle måtte regne med et offisielt lederoppdrag etter skolens slutt. Et slikt press er fremmed for skolens tanke. Men en venter naturligvis at alle brer den *ånd* videre i sin kameratskapskrets, som de møtte og ikke kunne unngå å gripes av under samværet og arbeidet på Marielund.

Den norske kontingent ved skolen var i år sterkere enn noensinne: av 37 elever hele 21 og dertil 6 lærere, medregnet skolens sjef, Øivinn Olafsen. Fra *Oslo Apostoliske Vikariat* var følgende invitert eller uttatt til skolen: Alfred Taxt (St. Olavs Forbunds kontaktmann hos Ungdomsforbundet), Berit Taxt, Berit Barra, Veslemøy Guldager, Solveig Lauvstad, Rig-

mor Olafsen, Ingrid Pettersen, Sven Ruyter og Henri Werring (alle Oslo); Kirsten Eek-Larsen, Margrethe Joys og Gerd Skjøndal (Bergen); Jorulf Storbekken (Hamar); Per Dahl (Hønefoss); Lillemor Nielsen og Bodil Norgren (Arendal). Fra *Det trondhjemske kirke-distrikt*: Edith Ellingsen (Molde), Teresa Kaplanski og Håkon Pettersen (Trondheim). Fra *Det nord-norske kirke-distrikt*: Sverre A. Jacobsen, Torfinn Jensen og Elisabeth Rasch Kiil (alle Tromsø).

Blant lærestaben var følgende fra Norge: Magister Daniel Haakonsen, Erik Guldager, Torfinn Juell, Berit Kristensen og Berit Taxt.

Det ble undervist i følgende fag med påfølgende gruppe-diskusjoner: *Troslivet* ved cand. mag. Elsebet Kieler (Danmark); *Ungdomsarbeidet* ved Gerhard Bungerfeldt (Sv.), Torfinn Juell (N.) og Berit Kristensen (N.); *Det sakramentale ekteskap* ved Erik Guldager (N.) og Daniel Haakonsen (N.); *Speiderarbeidet* ved Berit Taxt (N.). Dessuten foreleste pater Wehner, S.J. (Sv.) og pater Fens, O.P. (Sv.) henholdsvis i Bibelkunnskap og Liturgi. Erik Guldager hadde satt opp en fagbokutstilling, og ga også en orientering om katolsk litteratur. «Rector Magnificus», Øivinn Olafsen åpnet skolen med et foredrag om dens mening og mål og ledet programmet ved leirbålet hver aften; den åndelige veileder pater J. Wolfisberg, S.J. (Dmk.) holdt hver dag korte innledninger til den stille time som ble grunnleggende for skolens ånd. Skolekomiteen besto av forbundslederne Gerhard Bungerfeldt (Sv.), Knut Drake (Finnl.), Povl Guldager (Dmk.) og Torfinn Juell (N.). Erik Guldager, lederen for Nordens Unge Katolikkens Sekretariat, var som tidligere skolens sekretær.

Det praktiske arrangement av skolen var forberedt av Stockholms katolske ungdomsforening, Juventus, og det var Bride Adams-Ray og hennes assistentinne Kim Guttowt som på beundringsverdig vis bar den daglige byrden ved gjennomføringen. Søstre fra tre forskjellige kongregasjoner sto for kjøkkenets vidtløftige problemer, og de skapte et virkelig hjem for alle som var på Marielund i de dager.

Undervisningen ble gitt innen- og utendørs med 20 timer på hver av de 5 gruppene. Det betydde som enhver kan se, en maksimalytelse for lærerne og stillet vel store krav til elevene. Til dette kommer fellesforedragene, diskusjonene og sangøvelsene, samt skoleledelsens daglige møter, ofte til langt på natt. Det var ikke det punkt som ikke skulle prøves i skolens gang — store personlige ofre lå bak hver enkelt deltagers

Fra venstre: Øivinn Olafsen dirigerer allsangen på dekket på vei til Björkö. I midten: Ankomsten til St. Ansgars-monumentet (i bakgrunnen biskop Müller, i sort hatt). Til høyre: Neste års lederskole er planlagt. Torfinn Juell var «ordföranden». Nå kan oppbruddet finne sted. Foran ses «Rektorn» og frue med pater Wolfisberg til b. for seg.

UTLANDET:

BELGIA

Sosialister protesterer mot håndhevelsen av bestemmelsene vedrørende import og salg av pornografiske skrifter.

I det belgiske deputeretkammer har sosialistene protestert mot at tollvesenet og politiet med hård hånd håndhever bestemmelsene vedrørende import og salg av pornografiske skrifter.

I sitt svar fremholdt finansministeren at det kanskje var grepet kraftig inn i enkelte tilfeller, men «som forvaltningen sluppet av i kravene og lot en strøm av usedelige skrifter oversvømme Belgia og forderve ungdommen, ville man ha større grunn til å kritisere regjeringen. Det forekommer meg lett å velge mellom de to alternativer.»

Under debatten uttalte justisministeren blant annet: «Vår lovgivning til ungdommens beskyttelse er streng, men heller ikke likegyldig overfor voksne. Heller ikke den voksne generasjon må forderves, da den jo i så fall ville komme til å forderve ungdommen. Det er oss fullkommen likegyldig hva de mennesker som prostituerer sitt talent, mener og tenker.»

CHINA

Jesuitene fordrevet fra Aurora-universitetet i Shanghai.

Aurora-universitetet i Shanghai der som kjent er blitt «nasjonalisert» har nå fordrevet jesuitene fra universitetets lærerstilling.

nærvær, lange reiser, store økonomiske ofre fra enkeltmann, ungdomslag, forbund og institusjoner: Det gjaldt å drive skolen opp til maksimum av effektivitet. Og den ansvarsfølelse ledere og elever besvarte den tillit med som fra alle hold er vist dem, var en glede å konstatere.

Plassen tillater dennegang ikke å komme inn på skolens daglige gang i detaljer. Stort sett var dagsordenen lagt opp etter fjorårets. Den tradisjonelle utfluktsdagen ble en minnerik opplevelse — båtturen til Björkö med besøk ved St. Ansgars-monumentet og øvrige kirke- og kulturhistoriske minnesteder på den vakre øya midt i Mälarskärskapet herlige naturskjønnhet. Her holdt biskop dr. Müller et glimrende foredrag om stedets historie og Nordens apostels tilknytning til det gamle Birka. Nevnes må det avsluttende «orienteringsløp» siste dagen. Det var ubetinget en større åndelig enn legemlig anspenning for deltagerne, selv om det varte i 5—6 timer. På hver post måtte deltagerne løse «eksamensoppgaver» på grunnlag av undervisningen som var gitt. Vi norske var selvfølgelig stolte av at første-prisen individuelt gikk til Norge, nemlig til Bodil Norgren fra Arendal. De signerte bokpremiene gikk forøvrig til Berit Barra, Oslo, Elisabeth R. Kiil, Tromsø, og til to svenske og en dansk deltaker.

Rammen om årets lederskole var altså den storslagne eiendommen «Marielund», som de svenske katolikkers overhyrde, biskop Müller, hadde stillet til disposisjon. Foruten hovedbygningen med kapellet, står tre store, praktfulle hytter reist mellom grantrærne — i alt kunne en makelig huse 75 personer! Deltagernes og Lederskolens takknemlighet overfor den svenske Overhyrdes generøse gjestfrihet kan neppe uttrykkes adekvat.

Leirbål under Øivinn Olafsens mesterlige ledelse må oppleves — de lar seg ikke lett skildre. Når han nå definitivt trekker seg tilbake fra aktivt ungdomsarbeid går det en strøm av takk til Øivinn Olafsen for hans fremrakende innsats gjennom mange år. Han løste det siste ærefulle oppdrag, som sjef for Lederskolen av 1951, med gjennomført dyktighet, og han kan med heder hvile på sine laurbær. I. H. K.

DE FORENTE STATER

Dommer Lindsey, kameratekteskapets opphavsmann og store profet, er i dag troende katolikk!

Den amerikanske dommer Lindsey ble et av mellomkrigsårenes store navn på grunn av sin bok «Kameratekteskap». Hans idé ble grepet med begjærighet av alle bevisste fiender av den kristne moral, og den innflytelse han kom til å øve har satt mange og skjebnesvangre spor.

Dommer Lindsey ble selv foruroliget over de virkninger hans bok fikk, og tok av den grunn ekteskapets problem opp til nøyere studium. Dette brakte ham også til å studere Den katolske kirkes lære om ekteskapet, dets mål og mening, og dette ble foranledningen til hans konversjon. Dr. Lindsey er i dag en troende katolikk. Hva sier så hans små og store epigoner i vårt samfunn til dette?

Kjent jesuitt kalt som professor til Yale-universitetet.

Jesuittpater John Courtney Murray som er professor i teologi ved Woodstock College, Maryland, U.S.A. er blitt kalt til det verdensberømte Yale-universitet som professor i filosofi for årene 1951—1952.

Pater Murray er sønn av en sakfører i New York, og hans ønske var alltid å bli prest. Hans vitenskapelige legning gjorde at han valgte jesuittene. Etter å ha tatt doktorgraden ved Gregoriana i Rom, ble han professor i Woodstock i 1937.

Pater Murray er thomist og i hans nye stilling ser han det som sin oppgave å introdusere thomismen ved Yale-universitetet.

ENGLAND

Utstilling av relikvier i forbindelse med Festival of Britain.

Jesuittene i London har i forbindelse med Festival of Britain arrangert en utstilling som bl. a. omfatter relikvier av engelske martyrer fra reformasjonstiden, messeklær og messeutstyr fra samme tid og en rikholdig dokumentsamling fra det 16., 17. og 18. århundre.

Lysere utsikter for de katolske skoler.

Den engelske biskop Beck av Brentwood som på episkopatets vegne tar seg av det vanskelige skolespørsmål, fremholder i et intervju i «Catholic Herald» med tanke på et eventuelt nytt parlamentsvalg til høsten at de politiske ledere i dag er mer tilbøyelig til å ta hensyn til katolikkenes syn på nasjonale og internasjonale spørsmål enn de var for noen år tilbake.

Biskopen har særlig møtt større forståelse for de vanskeligheter de katolske skoler er kommet i etter den nye skolelovgivning.

Den 3. internasjonale kongress av katolske psykiater og psykoterapeuter holdt i London.

Den 3. internasjonale kongress av katolske psykologer og psykoterapeuter ble åpnet i London den 3. august. Der møtte en rekke vitenskapsmenn fra England, Spania, Irland, Tyskland, Frankrike, Canada, Belgia og Skottland. Kongressens hovedtema var: De psykosomatiske betingelsene for en kristen integrasjon i personligheten. Etter at presidenten, professor P. Leicester King, S. J. hadde holdt åpningstalen, innledet den kjente Londoner-psykolog dr. E. B. Straus foredragene rekke med å gi et utsyn over psykiatriens og psykoterapiens stilling i England i dag.

FRANKRIKE

Den første internasjonale kongress av katolske ingeniører.

Den første internasjonale kongress av katolske ingeniører fant sted i St. Germain fra den 20.—22. juli. Der møtte representanter fra 15 land. Ingeniørene erklærte at de som katolikker så sin hovedoppgave å legge forholdene til rette for et godt samarbeid mellom bedriftsledere og arbeidere.

Kongressen drøftet også en rekke aktuelle, tekniske spørsmål.

Kompromiss i skolespørsmålet.

Arsaken til den langvarige regjeringsskisse i Frankrike er spørsmålet om statsstøtte til de katolske skoler. Saken behandles for tiden av en kommisjon som ble nedsatt av den franske regjering den 20. september i fjor. (Se nærmere om kommisjonens sammensetning i «St. Olav» nr. 39/40 årg. 1950).

Sosialistene og de radikale ønsker ikke å ta standpunkt til saken før kommisjonens innstilling foreligger, mens Folkerepublikanerne — MRP — krever statsstøtte til de religiøse

skoler straks. Etter generasjoners kamp om denne sak er det endelig stort flertall i det nyvalgte deputerkammer for å etterkomme katolikkenes krav. Som nevnt i forrige nummer av «St. Olav» forpliktet ikke mindre enn 216 av de nyvalgte til deputeretkammeret seg for valget til å støtte katolikkenes krav.

I politiske kretser i Paris holder man til den oppfatning at saken vil bli løst ved kompromiss slik at de religiøse skoler vil komme til å bli omfattet av statens skolevesen med hensyn til opprettelse, vedlikehold og inspeksjon, men at friheten til religionsundervisning ikke krenkes.

Katolsk tidskrift på russisk.

I Paris har det første nummer av et katolsk tidskrift på russisk sett dagens lys. Tidskriftet som i oversettelse heter «Den katolske Russlands-budbringer», vil komme med seks numre i året.

HOLLAND

Mange elever i de katolske skoler.

44% av skolebarna i Holland besøker katolske skoler, heter det i en melding fra Katolsk pressetjeneste.

Kan en katolikk høre på kommunistiske kringkastings-sendinger?

En hollandsk katolikk har rettet dette spørsmål til «Osservatore Romano della Domenica» som er «Osservatore Romano»'s ukeutgave. Bladet gir et temmelig utførlig og inngående svar og skriver at forbudet mot kommunistiske bøker, tidskrifter og aviser som er innbefattet i ekskommunikasjonsdekretet ikke uten videre kan utvides til også å omfatte kommunistiske kringkastings-sendinger. Men, skriver bladet, det finnes et forbud ifølge naturretten som ikke tillater at man lytter til sendinger som ved sitt innhold kan være en fare for sjelen. Og det sier seg selv at ingen katolikk lytter til sendinger som søker å utbre materialistiske vranglærer, og som angriper Kirken. Strengt politiske og økonomiske sendinger og nyhetssendinger fra kommunistiske senderstasjoner må imidlertid kunne avlyttes av katolikker som har så stor kritisk sans, at de kan skjelve mellom løgnaktig propaganda og faktiske opplysninger.

ISLAND

Kjent islandsk personlighet konverterer.

I sitt privatkapell har biskopen av Salamanca meddelt den islandske vitenskapsmann, professor *Thorhallur Thorgillson*, Dåpens, Alterets og Firningens sakrament. Professor Thorgillson er direktør for Islands Nasjonalbibliotek.

ITALIA

52 katolske prester myrdet i provinsen Emilia i årene 1943—1946.

Kommunistene og fascistene myrdet i alt 52 prester i årene fra 1943—1946 i provinsen Emilia som går under navn av Italias «røde provins». Denne kjensgjerning turde være det beste svar på kommunistlederen *Togliattis* påstand om at ingen er i stand til å bevise at det kommunistiske parti krenker eller truer religionen.

JAPAN

Kirkens vekst.

Den siste katolske årbok for Japan opplyser at det i 1950 fantes 142 450 katolikker i Japan mot 109 282 i 1947. Det japanske hierarki omfatter erkebispesetet Tokio og bispesetene Fuhuoka, Nagasaki, Osaka, Sendai og Yokohama. Hertil kommer to apostoliske vikariater og åtte apostoliske prefekturer.

JUGOSLAVIA

Løslates erkebiskop Stepinac?

Det forlyder nå at marskalk *Tito* har besluttet å utvise erkebiskop *Stepinac* som har sonet flere år av de 15 år han ble idømt på grunn av «landsforrederi». Utvisningen begrunnes med at erkebiskopen er «Vatikanets undersått» og ikke har noe å gjøre i Jugoslavia.

LIBANON

Den konfesjonelle sammensetning av Libanons parlament.

Etter valgene til Libanons parlament nylig har det fått følgende konfesjonelle sammensetning:

Katolikkenes 29 representanter; ortodokse 11; protestantene 1; muhammedanerne 30; druserne (muhammedansk sekt) 5 og de konfesjonsløse 1 representant. Blant de katolske parlamentsmedlemmer befinner seg Libanons tidligere representant ved Den hellige stol.

POLEN

Angrepet på Kirkens primas i Polen som følge av Roma-reisen er kommet.

Den kommunistiske avis *Pravda* — paradoksalt nok betyr *pravda* sannhet — som utkommer i Varsjava, har rettet et meget skarpt angrep mot Kirkens primas i Polen, erkebiskop *Wyszynski*. Erkebiskopen beskyldes for «å undergrave det polske folkedemokratis grunnvoll» og for at han under sin reise til Rom i vår på jernbanestasjonen i Wien uttalte seg nedsettende om forholdene i Polen i et intervju med anglo-amerikanske journalister. I Rom, heter det videre, ble han to ganger mottatt av Paven «som har godkjent den polske geistlighets statsfientlige virksomhet og meddelt ham ytterligere fullmakter.»

Hensikten med dette angrep er ikke til å ta feil av: erkebiskop *Wyszynski* har vært i utlandet, og denne reise som skjedde med kommuniststyrets billigelse, stemples nå som «statsfientlig virksomhet».

Sannheten er at erkebiskopen overhodet ikke uttalte seg til pressefolk under hele reisen. Omgitt som han var av kommunistiske spioner utsendt av kommuniststyret i Varsjava, levet han meget tilbaketrukket. Han ble mottatt av Paven to ganger, det har ingen benektet. Det var jo derfor han reiste til Rom!

Ny katedral innviet i Breslau.

I nærvær av den polske kirkes primas, erkebiskop *Wyszynski*, er en ny katedral nylig blitt innviet i Breslau. Erkebiskopen selebrerte den pontifikale messe og holdt prekenen. En rekke polske biskoper var til stede, likeledes lederen av kontoret for kirkelige anliggender, herr *Bida*.

ROMANIA

Den ortodokse kirkes prester forplikter seg til å drive kommunistisk agitasjon i kirkene.

Kommuniststyret i Romania har kunngjort at 250 ortodokse geistlige har undertegnet en erklæring hvor de forplikter seg til å misbruke gudstjenesten til å drive bolsjevik-propaganda. I fremtiden får det bare prekes i «demokratisk ånd» i de ortodokse kirker og ved innretning av kirkene må de kommunistiske symboler få en «verdig plass».

Ved slutten av gudstjenesten er prestene forpliktet til å gi en kort politisk kommentar.

SLOVAKIA

Lyn-kurser for utdanning av «prester».

Etter at Den gresk-katolske kirke i Slovakia er likvidert og tvangsinnlemmet i den Moskva-tro russisk-ortodokse kirke, har det vist seg at det ikke finnes «prester» nok til å betjene de nye menigheter. Av den grunn er det nå satt i gang lyn-kurser i presteseminarier i Presov for å utdanne NKVD-agenter til «prester».

SVEITS

41.4 % av befolkningen er katolikker.

Ifølge Det sveitsiske edsforbunds statistiske byrå er tallet på katolikker i Sveits kommet opp i 1 750 000 hvilket vil si at katolikkenes nå utgjør 41.4 % av befolkningen. 2.46 millioner tilhører protestantiske kirkesamfunn.

SVERIGE

Opprettelse av klostre planlegges.

Etter at de klosterfiendtlige lover nå er opphevet i Sverige, er det fra svenske katolikkers side tatt skritt til opprettelse av klostre. Den første orden som vil søke å opprette kloster, er den svenske Birgitta-orden. Ordenen ble opprettet i det 14. århundre av den hellige Birgitta.

TSJEKKOSLOVAKIA

Hva man kan drive det til med tortur.

Som nevnt i forrige nummer av «St. Olav» ble to katolske prester, nemlig *Vaclav Drbola* og *Frantisek Parik* nylig dømt til døden som medlemmer av en «terrorist»-gruppe.

«Tilståelsene» under rettssaken ble kringkastet og gir et

skremmende inntrykk av hva kommunistisk fengselstortur kan drive mennesker til. Således forekom følgende ordsrifter: Dommeren: Hvorfor gjorde De alt dette?

Presten: Fordi jeg var fiende av folkedemokratiet.

Dommeren: Hvorfor var De mot det folkedemokratiske system til tross for at dette garanterer Dem full religionsfrihet.

Presten: Fordi jeg hadde ordre fra Vatikanet.

Dommeren: Hva er da Vatikanet?

Presten: Vatikanet er en av verdenskapitalismens agenter, understøttet av amerikanske krigshissere.

Prestekandidater søkes!

De kommunistiske myndigheter i Tsjekkoslovakia krever nå av alle geistlige at de skal sørge for at kandidater blir sendt til de «presteseminarer» som kommuniststyret har opprettet i Praha og Bratislava.

I kommuniststyrets henvisning heter det at alle prester er forpliktet til fra prekestolen å henlede oppmerksomheten på fordelene ved å søke opptagelse ved disse «lærestalter». I forbindelse med denne henvisning er det også sendt ut en brosjyre som forherliger «fordelene ved prestekallet i en folkedemokratisk stat».

Denne melding sier meget om de vanskeligheter kommuniststyret har for å få unge menn til å søke disse «seminarer». Til tross for at tallet på de «studerende» ved disse seminarer strengt hemmeligholdes, er det likevel blitt kjent at det ved «seminaret» i Praha bare finnes 15 «studenter».

TYRKIA

Patriarken av Konstantinopel oppfordrer til innkallelse av et pan-ortodoks konsil.

Den gresk-ortodokse patriarken av Konstantinopel, *Kyr Athenagoras*, har i sin egenskap av økumenisk patriark og overhode for alle ortodokse kirker sendt ut en oppfordring til deltagelse i et pan-ortodoks konsil. Tid og sted vil bli kunngjort senere. Siste gang lederne av de ortodokse kirker kom sammen til rådslagning var i 1923.

Initiativet til dette konsil er utgått fra den gresk-ortodokse patriarken av Alexandria, *Christophorus II*, som ifjor vinter uttalte håpet om at et slikt konsil kunne gjenopprette forbindelsene mellom de greske, koptiske og armenske kirker. Ifølge hans oppfatning var de politiske beveggrunner som hadde foranlediget splittelsen, ikke lenger til stede.

Man regner med at nestorianernes og etiopernes kirkesamfunn også vil akseptere innbydelsen, mens kontakt med maronitene og de med Rom unierte kirker — den syriske kirke og den gresk-melchisedeske kirke — ikke ansees mulig å oppnå.

Et meget viktig tema som man ønsker å ta opp til behandling er reorganiseringen av de skismatiske kinker i De forente stater. Ifølge patriark Christophorus har splittelsen der skapt fullstendig kaos. Til disse kirkesamfunn hører både den gresk-ortodokse og den russisk-ortodokse kirke i U.S.A.

Patriarken betegner stillingen for den ortodokse kinke i De forente stater som særdeles foruroligende, da det store flertall av geistlige og troende av politiske grunner avviser enhver avhengighet av patriarken av Moskva.

Patriarken understreker at det er nødvendig å få bilagt alle uoverensstemmelser på et pan-ortodoks konsil. For å nå dette mål, mener han det vil være heldig om en godtar det forslag patriarken av Moskva, *Alexei*, har fremsatt om innkallelse av en religiøs fredskonferanse. (Sic!)

Tyrkerne protesterer mot dommen over erkebiskop Grösz.

De store dagsavisene i Ankara og Istanbul retter voldsomme protester mot den dom den kommunistiske justis i Budapest har avsagt over erkebiskop *Grösz*. Avisene understreker at det dreier seg om en krenkelse av religionsfriheten. Kommunismen er ikke bare en fiende av Den katolske kirke, heter det videre, men av all religion.

Det var altså fra *muhammedansk* hold protesten kom!

TYSKLAND

25 059 473 katolikker i Tyskland.

I følge *Kirchliche Handbuch* fantes det i 1949 25 059 473 katolikker i Tyskland, fordelt på 9114 sogn og betjent av 26 426 prester. Siden 1924 er tallet på katolikker i Tyskland steget med 9 prosent.

Under Hitler-styret var det bare 8% som falt fra Kirken. Et meget stort antall av disse er senere vendt tilbake til Kirken, da det var som følge av tvang de under det nazistiske herredømmet hadde måttet holde seg borte fra Kirken.

Den katolske presse har 6 millioner abonnenter.

Den katolske kirkelige presse i Tyskland har i følge de seneste undersøkelser over 6 millioner abonnenter. Bispedømmebladene har 2 060 600, de katolske søndagsaviser 315 000, de katolske illustrerte blader 315 000, forenings- og andre publikasjoner 1 875 500 og Ordens- og misjonstidsskriftene 1 664 000 abonnenter.

Katolsk professor valgt til rektor for Universitetet i München.

Dekanus for Det katolske teologiske fakultet ved Universitetet i München, professor dr. *Michael Schmaus* er nylig blitt valgt til Universitetets rektor. Det er første gang siden 1929 at et medlem av Det katolske, teologiske fakultet og en prest er blitt valgt til denne stilling.

Professor Schmaus er en ledende katolsk dogmatiker, og den fremstilling han nylig har gitt av dogmet om Marias opptagelse i himmelen har gjort et sterkt inntrykk over hele Tyskland.

Professor Schmaus er 54 år gammel. Han er bayrer av fødsel og ble presteviet i 1922. I 1929 ble han kalt til Det tyske universitet i Praha og i 1933 overtok han lærestolen i katolsk dogmatikk ved universitetet i Münster. Han har vært professor i dogmatikk ved Universitetet i München siden 1946. Hans mest kjente verk er *Katholische Dogmatik* i 4 bind.

Den «kristne», demokratiske union i Øst-sonen vil søke å vinne de kristne for bolsjevismen.

Kristenfolket i Øst-sonen har all grunn til å beskjefte seg nærmere med læreplanen til Den «kristne», demokratiske unions sentrale partiskole som nettopp er opprettet i Halle, heter det i en kommentar fra katolsk hold. Det anti-kristne mål til denne skole fremgår av åpningstalen som ble holdt av partiets formann *Otto Nuschke* som bl. a. uttalte:

«De kristne i Øst-sonen må omskoleres slik at de kan rettferdiggjøre bolsjevismen av Øst-sonen for sin samvittighet; de må videre bibringes forståelsen av at de ut fra sin kristne ansvarsbevissthet ikke kan handle annerledes».

Til hr. Nuschkes uttalelse om at den oppfatning som mange kirkefyrster har gitt uttrykk for, nemlig at den historiske materialisme og kristendommen forholder seg til hverandre som ild og vann, er feilaktig, hevdes det fra katolsk hold følgende:

«Her tar hr. Nuschke grundig feil. Om det på noe punkt i den kommunistiske verdensanskuelse foreligger en ubestridelig klarhet, er det m. h. t. religionen. Alle toneangivende kommunistiske tenkere har utvetydig kunngjort og begrunnet kommunismens fiendskap til religionen og alle former for religiøs liv. Hertil kommer at Kirken autoritativt i mer enn hundre år stadig har understreket motsetningen mellom kristendommens lære og materialismens doktriner. Gyldigheten av disse uttalelser rokkes ikke av kortsynte overveielser og påvirkninger».

Ordenspoliti måtte regulere trafikken under tilstrømmningen til pater Leppichs foredrag i Bremerhaven.

«Vi har hatt prominente folk i vår havneby. Folk som Adenauer, Schumacher, Ehrhardt og Niemöller. De kunne knapt fylle møtelokalene. Filmene «Bernadette» og «Nattevakt» ble ingen kassastykker, ikke en gang «Synderinnen». Vi har syndet nok på våre gater. Men jesuittpater *Leppichs* foredrag brakte bevegelse i vår by,» heter det i en melding om paterens foredrags-rekke i Bremerhaven.

«Trafikkpolitiet måtte omregulere trafikken, sperre Eupener-strasse. Med krakker, stoler og ulltepper strømmet folk til den katolske kirke som til et sportsstevne. Kirken har plass til 2 000, men ble alt for liten. Et hoytalanlegg utenfor kirken gjorde det mulig for ytterligere 6 000 mennesker på gaten å høre pateren.

Etter dette må ingen komme å påstå at kristendommen i Bremerhaven er død. Eller at «religionen ikke trekker lenger». Heller ikke at Kirken ikke tar standpunkt til tidens aktuelle spørsmål. Det var ikke smiger folk fikk høre, ingen valgtaler som bleil til folkets gunst eller festtaler som skapte «stemning», men bitre sannheter som rammet oss alle slik at vi gikk hjem som etter å være slått ut i en boksekamp.

Aldri har det vært snakket så meget religion i hjemmene, på verftet, i havnen, i kneipene og i barene i Bremerhaven som i løpet av den siste uke. Aldri noensinne har Bremerhaven så utvetydig ifått klart for seg at Kirken ikke kommer til å la seg overse eller trykke mot veggen».

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRA

Ullevålsv. 1 - Oslo

Tlf. 33 23 34 - 33 22 46

Privat 41 64 78 - 69 43 72

NORENBERG & CO. A.S

— Margarinfabrikk —

OSLO

Leverandør av den bekjente

«NOCO» margarin

Spesialforretning i
RUSTFRITT STÅL
for sykehusene

KNUT JUUL CHRISTIANSEN

Stortingsplass 7 II

Tlf. 33 36 24 - Oslo

Tlgr.adr.: RUSTFRIKNUT

**Beste
og hurtigste
slipemiddel
for lager og
ventiler**

FREDRIK HVEDING

Tekn. Kem. Fabrikk og Farvehandel
Kirkegt. 3, Oslo

Telefon: butikk 42 30 63
kontor 42 15 22 - 41 60 79

Vi ber

alle som har muligheter til det
å hjelpe til med nye annonser.
De er vår beste og uunnværlige
støtte.

Om De fortsatt ønsker å motta

ST. OLAV

må skyldig kontingent innsendes snarest.
Husk ved innbetalingen å anføre om en er *ny* eller *gammel* abonnent.

På St. Olavs Forlag Oslo
er utkommet ny

«Liten bibelhistorie for
katolske skoler» (189 s.).

Kr. 5.00.

Ved adresseforandring

! godhetsfullt oppgi gammel
! adresse!

FREDRIKSTAD

Engeset & Larsen
MANUFAKTUR EN GROS - EN DETALJ
FREDRIKSTAD

HELENE ANDRESEN

Kjøtt- og pølsevarer

Fredrikstad

Tlf. 2031

JOSEF A. KNUDSEN

Fredrikstad

Bakeri & Konditori

Tlf. 2656 - 2862 - 3991 - 1772

«STABBURET»

OSLO

**MALERFORRETNING
HANS KARLSEN**

Tordenskjoldsgt. 6 B

Tlf. 41 07 76 - Oslo

Utfører all slags malerarbeid

Johan Olsen & Sønner

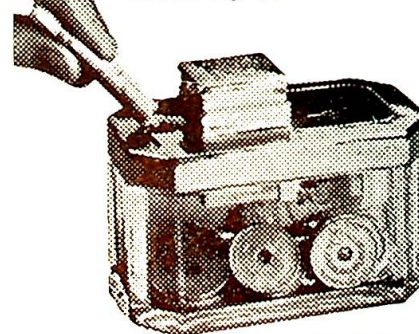
Murmester og Entreprenørforretning

Kongensgt. 17 - Oslo

Etabl. 1896

Tlf. 42 50 85 - 42 52 23

SPAR FØRST, KJØP SIDEN!
HUSK KONTANTENE ER
TRYLLEMIDLET FOR ET
BILLIG KJØP.

«KLAR»

Fåes i banker over hele landet